

Stipendijas dos maznodrošinātajiem, nevis izcilajiem studentiem

Zane STANKEVIČA, tālr. 67886827

Lai esošajā ekonomiskajā situācijā neliegtu iespēju izglīties arī sociāli neaizsargātākiem vidējās izglītības ieguvējiem, 29. maijā apstiprināti grozījumi Ministru kabineta noteikumos par stipendijām.

Tie paredz jau no 1. jūlija mainīt prioritātes, pēc kurām tiek piešķirtas par valsts budžeta līdzekļiem finansētās stipendijas. Kā galvenais papildu kritērijs sekmīgiem studentiem tiks izvirzīti sociālie apstākļi.

Izglītības un zinātnes ministrijas (IZM) Komunikācijas nodaļas vecākā referente Inese Strode skaidro, ka uz šādas iniciatīvas nepieciešamību, izvērtējot augstākās izglītības sistēmu, norādījuši arī Pasaules bankas eksperti. Augstākās izglītības speciālisti atzīst, ka ideja atbalstīt sociāli mazāk aizsargātos studentus nav pelnīga, taču tāda veidā tiktu lāpīti caurumi studentu labklājībā, bet ne

veicināta augsti motivētu studentu piesaiste.

Saskaņā ar pieņemtajiem grozījumiem arī turpmāk stipendijas tiks piešķirtas konkursa kārtībā, taču prioritāri vairs nebūs izcili mācību sasniegumi. Uz stipendiju varēs pretendēt ikviens students, kas sekmīgi noteiktajā termiņā nokārtojis nepieciešamos pārbaudījumus un ieguvis paredzēto kredītpunktu skaitu. Stipendiju prioritāri saņems studenti, kurš ir invalīds, bārenis vai bez vecāku gādības palikušais; kura ģimenei stipendiju konkursa brīdī piešķirts trūcīgā ģimenes statuss; ir no ģimenes, kurā audzina trīs vai vairāk bērnu; kura ģimenē ir bērni. Līdz šim šie kritēriji tika ievēroti gadījumā, ja uz vienu stipendiju kandidēja divi studenti ar līdzvērtīgiem mācību sasniegumiem.

Latvijas Universitātes prorektors Indriķis Muižnieks šādu iniciatīvu vērtē kā apsvējamu, jo tādējādi tiktu dota iespēja studentiem, kuri bez šā atbalsta to nespētu atļauties. «Diez vai 70 latu mēnesī ir motivācija mācīties. Motivāciju vajadzētu radīt izcilības stipendijām, kā arī izcilāko studentu iespējām pretendēt uz akadēmisko karjeru un sākt piedalīties zinātniskajā darbā. Patlaban mūsu izglītības sistēmā notiek tā, ka budžeta vietas un stipendijas iegūst tie, kam ir bijušas iespējas apmeklēt labākās skolas un saņemt vairāk izglītības posmā līdz augstskolai,» ziņu aģentūrai LETA teica I. Muižnieks, norādot, ka patlaban stipendiju saņēmējiem šie 70 latu neko būtiski neizšķir. Viņš uzskata, ka lēmums mainīt stipendiju piešķiršanas kritērijus studentu motivāciju mācīties neietekmēs.

Preteju uzskatu *Neatkarīgajai* puda Rīgas Tehniskās universitātes rektors Ivars Knēts: «Tos, kam ir smags materiālais stāvoklis, nav tik labi apstākļi, lai mācītos, trūkums traucē attīstīties. Tomēr tas nenozīmē, ka šāds cilvēks ir labākais kandidāts studijām. Ir jābūt

konkursam, un tajā ir jābūt, lai augstāko izglītību iegūtu spējīgākie un gudrākie. Kāds būs ārsts, kas visus studiju gadus knapi turējies līmenī? Ideja ir šķēršā – it kā grib atbalstīt maznodrošinātos, bet, ja cīnās par augstāko izglītību, ir jāatbalsta tie, kas ir spējīgi mācīties.»

Arī Latvijas Studentu apvienība (LSA) šādu grozījumus pēc būtības atbalsta, jo tie augstāko izglītību padara pieejamāku arī maznodrošinātajiem. Studenti jau iepriekš aicinājuši IZM un Labklājības ministriju domāt par sociālo stipendiju piešķiršanu kā atbalsta mehānismu topošajiem un esošajiem studentiem ar apgrūtinātu sociālo stāvokli. «Tomēr noteikumos ietvertie kritēriji ir pārāk plaši, jo pēc tiem netiek identificēti cilvēki, kuriem patiešām ir nepieciešama palīdzība, lai varētu studēt. Piemēram, tas, ka studējošais ir no ģimenes, kurā audzina trīs vai vairāk bērnu, vēl nav priekšnoteikums tam, lai būtu nepieciešams finansiāls atbalsts, lai cilvēks varētu studēt,» uzsver LSA prezidente Anna Cīrule.

LSA sociālā virziena vadītājs Rinalds Gulbis norāda, ka 70 latu stipendija maznodrošināto studentu problēmas neatrisinās, tā būs tikai «piliens jūrā». Viņaprāt, studentu un studiju kvalitāti šāds lēmums gan īpaši neietekmēs, taču tādējādi IZM skaidri parādījuši, ka valstij izcili studenti nav vajadzīgi. ■